

TOKIÓ TÉT szakdiplomata beszámoló jelentés 2019. február 15. – 2019. június 14.			
Készítette:		Dr. Hosszú Hortenzia	
Beszámoló véglegesítésének időpontja:		2019.	június 14.
1. Vezetői összefoglaló	<p>Ha csak a számokat tekintjük, akkor Japán mintaország lehetne a KFI területén: nemzeti össztermékének 3,5%-át fordítja innovációra, amelyet 2020-ig 4%-ra kíván emelni. Azonban az illusztris számok mögött komoly társadalmi-gazdasági kihívások feszülnek: az innovációs kapacitás növelése Japán számára életbevágó, mivel egyidőben szükséges kezelnie az elöregedő társadalom következtében kialakuló munkaerőhiányt, a csökkenő ipari termelékenység szintet, valamint a stagnáló gazdaságot. A japán cégek az utóbbi időszakban egyre többet akvirálnak külföldön, így megfelelő technológiákhoz jutnak. Jellemző, hogy kiforrott, a start-up szintet átlépett rendszereket vesznek meg.</p> <p>Kétoldalú kapcsolataink alapját az 1979-ben kormányközi jegyzékváltáson alapuló magyar-japán tudományos és technológiai megállapodás adja. 1993 óta a két ország fővárosaiban felváltva kerül sor a kormányközi TÉT konzultációkra egészen 2015 júniusában megrendezett 12. konzultációig, ami után megrekedt az együttműködés. Kutatóintézeti, és egyetemi szinten aktív megállapodásaink vannak, de mindenképpen elősegítené a kapcsolatok erősödését egy működő kormányközi megállapodás.</p> <p>A Visegrádi országok és Japán között a 2015 végén indultak el az első közösen finanszírozott projektek, köztük két magyar projekttel. Az együttműködés azonban a japán fél passzivitása miatt az elmúlt években elhalt. Idén Nagykövetségünk kezdeményezésére a V4 országok soros elnökségét adó Szlovákia kezdeményezte a japán partnernél az együttműködés folytatását. EU-Japán együttműködések területén a H2020 kutatásokban számos magyar és japán intézmény dolgozik együtt, számuk örvendetesen nőtt.</p> <p>A tudományos szakdiplomata hosszú váltási szünet után foglalta el posztját 2019. február közepén. A beszámolási időszak rövideje miatt csupán meginduló kezdeményezésekről lehet beszélni, így a V4-Japán együttműködés újraindításának kezdeményezéséről, a TÉT területhez kapcsolódó programok előkészítéséről, valamint az időszak delegációs látogatásairól, amelyet az alábbiakban a beszámoló részletez.</p>		

2. A fogadó ország K+F+I helyzete

Japán a bruttó nemzeti össztermékének 3,5%-át fordítja kutatás-fejlesztésre, innovációra, ebből a kormányzati hozzájárulás 1%. A KFI rendszer költségvetési összege az elmúlt húsz évben viszonylag stabilnak mondható, nagyjából **négyezer milliárd jen** körül alakult (két nagyobb összegű elmozdulás volt: 2009-ben a világválság évében, és 2011-ben a tohokui földrengés évében fordítottak többet KFI-re).

A kormányzat az **5. Tudományos és Technológiai Alaptervben** (2016-2020) rögzíti a KFI terület stratégiai tervét. Fő célkitűzés a tervezési időszakban a GDP-arányos ráfordítás emelése 4%-ra. A tematikáját tekintve Japán a **Társadalom 5.0** (Society 5.0) elképzelése testesíti meg az időszak legfontosabb szakpolitikai törekvését, amely a **fizikai és cyber tér ötvözése** a mesterséges intelligencia, a tárgyak internete, robotika és big data technológiáinak segítségével.

Japán innovációs rendszerének csúcán a miniszterelnök áll, aki egyben a vezetője a Kabinet Irodába integrálódott legfelsőbb szakpolitika-alkotási szervnek, a Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsnak, alatta végrehajtó szervként állnak a minisztériumok, illetve a KFI költségvetés 65%-a felett rendelkező MEXT-hez kapcsolódva a 779 egyetem, amelyből 604 magán. Változatos a központi hatáskörű KFI szervek köre, amelyek nagy része pályázató/forráselosztó szervezet (JSPS, JST, AMED), más része kutatóintézet (RIKEN, NIMS, JAMEA), amelyek egy része minisztériumi háttérintézmény.

Ugyan a KFI-re fordított összeg rendkívül jelentős, **ám az elmúlt időszakban mégsem érezhető hatása termelékenység, vagy az üzleti befektetések növekedésében. Japán innovációs rendszere előtt álló főbb kihívások kezelése** tulajdonképpen egyet jelent a hagyományok meghaladásának kényszerűségével is:

1.:Közintézményi kutatás erősítése

Japánban hagyományosan rendkívül **erős és államilag támogatott a vállalati innováció és fejlesztés** (összes KFI tevékenység közel 80%-át teszi ki), ezzel szemben a **kutatóintézeti, egyetemi** (közintézményekben végzett) **kutatások alulfinanszírozottak, ezért gyengébb minőségűek, szétaprózódottak.** A vállalati kutatás dominanciája egyben az alkalmazott kutatások dominanciáját is jelenti az alapkutatások felett, vagyis **kevés az „új tudás” a rendszerben.** A jelenség Japán tudományometriai mutatóiban is jelentkezik, így például a nemzetközi publikációs index alacsony, nem jelentős a japán kutatók nemzetközi mobilitása, emellett a japán egyetemek sem kiemelkedőek a nemzetközi rangsorokban.

2.: Nemzetközi együttműködés hiánya

Ha Japán innovációs teljesítmény mutatóit tekintjük, akkor azt találjuk, hogy az alapkutatások területén kevés a nemzetközi partnerekkel együtt végzett kutatások, együttműködések száma. **Japán nem eléggé nyitott a külföldi tudásra és technológiára.** Az országra jellemző (be-)zárttság a tudományban nem csak a

<p>3. Bilaterális K+F+I kapcsolataink helyzete</p>	<p>1979-ben kormányközi jegyzékváltáson alapuló magyar-japán tudományos és technológiai kapcsolatok folyamatosan működnek. 1993 óta a két ország fővárosaiban felváltva kerül sor a kormányközi TÉT konzultációkra egészen 2015 júniusában megrendezett 12. konzultációig. A legutolsó mobilitási TÉT pályázat 2016-ban került kiírásra, döntés után 2017-ben 12 új kutatási projekt indult meg. A japán fél tájékoztatása szerint a jövőben TÉT megállapodások terén a multilaterális kapcsolatok felé mozdulna el a bilaterális kapcsolatok helyett.</p> <p>Kutatóintézeti, és egyetemi KFI szinten aktív, működő megállapodásaink vannak, de mindenképpen elősegítene a kapcsolatok erősödését egy működő kormányközi megállapodás.</p>
<p>4. Multilaterális TÉT együttműködés az adott relációban</p>	<p>A Visegrádi országok és Japán között a Nemzetközi Visegrádi Alap és a Japán Tudományos és Technológiai Ügynökség támogatásával 2015 végén indultak el az első közösen finanszírozott pályázatok, köztük két magyar projekttel. Azonban az együttműködés a japán fél passzivitása miatt az elmúlt években elhalt. Idén Nagykövetségünk kezdeményezésére a V4 országok soros elnökségét adó Szlovákia kezdeményezte a japán partnernél az együttműködés folytatását, amelyre a japán Külügyminisztérium informális visszajelzése szerint 2020-as esztendőőtől számíthatunk.</p> <p>Az európai uniós kutatási keretrendszerben az információáramlás, a tájékoztatás, valamint partnerkeresés biztosításával ösztönözzük mind a magyar, mind a japán intézményeket, hogy az EU-Japán együttműködések területén használják ki a H2020 keretprogram adta lehetőségeket. Jelenleg a következő H2020 kutatásokban van magyar és japán partner: CORTEX (MTA Energiakutató Intézet); Bio4Med (Debreceni Egyetem); AVA (WIGNER FKK); INTENSE (WIGNER FKK); DRYNET (Biotalentum Kft.); ENGAGE (CEU).</p>

<p>5. Szerződéses TÉT kapcsolatok helyzete, megállapodások, egyezmények megújítása, új egyezmények megkötése a jövőben</p>	<p>Japán kutatás-fejlesztési innovációs szférára jellemző a széttagoltság. A kormányzati rendszer a szakpolitika-alkotási, végrehajtási és ellenőrző szerepet tölt be, a kutatásfinanszírozás, az oktatási intézmények kutatási kapacitásának szabályozása, a kutatói mobilitás, az alap- vagy az alkalmazott kutatások finanszírozása más-más intézményhez, jellemzően ügynökségekhez tartoznak. Emiatt nehéz fenntartani, illetve új kormányközi egyezményt kötni TÉT területen. Jelentősebb előrelépés az ügynökségekkel kötött szerződésekben lehet, erre példa az AMED (Japán Orvosi Kutatási és Fejlesztési Ügynökség) és az EMMI között az orvostudományi kutatások területén körvonalazandó szerződés.</p>
<p>6. A TÉT szakdiplomata által szervezett programok a beszámoltatási időszakban: tudománydiplomáciai prioritások figyelembe vétele, programok jellege, célközönség, utókövetés, feladatok</p>	<p>A 2019. február 15-június 14-e közötti négy hónapban a következő programok kerültek megszervezésre:</p> <p>BioTech Japan rendezvény koordinálása, magyar cégek szervezése még Budapestről a felkészülési időszakban. Az exportot segítő innovációs technológiák területén jellemzően a külgazdasági szakdiplomatakkal együtt kerül sor. Jellemző munkamegosztás, hogy a nagyrendezvények (BioTech Japan, IT week) előkészítésébe (segítség a cégek bevonásában), illetve az utókövetés nem külgazdasági, hanem tudományos részébe kapcsolódik be a tudományos szakdiplomata. A 2019. május 8-10 között megrendezésre kerülő IT week rendezvény után a Gremon Systems agrártechnológiai cég utókövetését látja el a szakdiplomata.</p>
<p>7. A TÉT tevékenységgel összefüggő megrendezett legfontosabb események a beszámolási időszakban (Felsorolás)</p>	<p>2019. április 5-én a Dzsósza (Josai) Egyetem, a japán Külügyminisztérium és tokiói V4 külképviseletek közreműködésével került sor a V4+Japán politikai szemináriumra, mely évente kerül megrendezésre Tokióban. Idén a szeminárium témája „A globális gazdaság és a szabadkereskedelem jövője” (The future of the global economy and free trade) volt. Magyarország képviselőjében dr. Ponevács-Pana Petra helyettes államtitkár asszony tartott előadást.</p> <p>Prof. Dr. Kásler Miklós az emberi erőforrások minisztere 2019. május 22-én látogatást tett Sibajama Maszahiko oktatási, kulturális, sport-, tudományos és technológiai miniszternél. A tárgyalás során a japán fél bejelentette, hogy bővíteni kívánják a Magyar Tudományos Akadémiával folytatott együttműködésüket.</p> <p>Japánban tett látogatást a Magyar Tudományos Akadémia Rényi Alfréd Matematikai Kutató intézetének kutatója, Katona Gyula vezetésével, egy, a diszkrét matematikával foglalkozó magyar matematikus csoport, akik a 11. Magyar-Japán Diszkrét</p>

Matematikai szimpóziumon vettek részt. A 2019 május 27-30-a között megrendezett tudományos fórumon 3 szekcióban **összesen 33 magyar előadás hangzott el.** A közös magyar-japán szimpóziumokat 1999 óta rendezik meg kétévente váltakozó helyszíneken tartva. Két év múlva Budapesten kerül megrendezésre a szimpózium, négy év múlva ismét Japánban lesz.

V4-Japán kutatási együttműködés folytatása kapcsán Nagykövetségünk kezdeményezésére a szlovák elnökség a 2019. március 18-án megtartott **V4+Japán nagyköveti ebéden** a témát megemlítette a japán Külügyminisztériumnak. A Külügyminisztérium informálisan azt javasolta informálisan a V4 országoknak, hogy **együtt kérjenek időpontot** az Oktatási, Kulturális, Sport, Tudományos és Technológiai Minisztériumban és **nyomatékosítsák a kérésüket a V4-Japán kutatási együttműködés folytatása érdekében, amelyre 2020-as költségvetési évtől kezdődően esély lehet.**

2019 április 15-én kutatási együttműködési lehetőség jelentése a Központnak. A **Japán Antarktisz Kutatási Expedíció nyitott külföldi kutatók fogadására**, ehhez azonban először a külföldi küldőintézetnek **együttműködési megállapodást szükséges kötnie a Nemzeti Sarkkutató Intézettel.**

Prof. Dr. Kásler Miklós az emberi erőforrások minisztere 2019. május 22-én látogatást tett a **Japán Orvosi Kutatási és Fejlesztési Ügynökségnél.** A megbeszélés célja, hogy a korábban Prof. Dr. Horváth Ildikó államtitkár asszony látogatása alatt kialakított együttműködési lehetőséget tovább mélyítse, **célként meghatározva egy együttműködési megállapodás (Memorandum of Cooperation) elfogadását.** Kásler miniszter úr együttműködési területnek javasolta a ritka betegségek területét, azzal, hogy a magyar fél nyitott más témák irányában is. Japán fél előkészítő látogatást tervez Magyarországra, hogy az együttműködés részleteit kidolgozhassa.

Datastart Kft. Rainboat adatgyűjtő robotjának **kiajánlása Japán Nukleáris Ügynökségnek alkalmazás, illetve továbbfejlesztés reményében.** A készülék alkalmas szennyezett, nehéz megközelíthetőségű helyeken (akár egy atomerőmű) adatgyűjtésre.

Atractor Kft. **CardiaCom core aktív implantátum** (okoseszközökön keresztül kommunikáló) **technológia** **kiajánlása a Sony cégnek.**

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) delegációja 2019. április 1. és április 9. között tartózkodott Japánban, ahol számos, hidrogén-

	<p>energetikai technológiájával foglalkozó céget, kutatóintézetet keresett fel. A japán látogatás utolsó helyszíne a Fukushima Renewable Energy Institute volt, ahová a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal tanulmányútra delegált szakembert az új technológiák megismerésére.</p> <p>World Science Forum japán címlistájának karbantartása, ellenőrzése és javaslat megküldése új előadók bevonására.</p> <p>2019. május 8-10 között az IT week rendezvény alatt a magyar pavilonban folyamatosan vetítették az International Telecom Union Telecom World 2019 konferencia népszerűsítő filmjét, információval szolgáltak a rendezvényről, illetve a broszúrákat, tájékoztató anyagokat helyezték ki. Emellett a Manno István miniszteri biztos úr vezette delegáció ellátogatott az ITU Association of Japan szervezethez, ahol budapesti részvétel támogatása mellett arra kérte a japán partnert, hogy egy budapesti projekt iroda felállításának tervét is támogassák.</p> <p>Budapest Víz Világtalálkozó folyamatos népszerűsítése és napirenden tartása a beszámolási idő alatt folyamatosan (javaslat előadóra, nagyköveti interjú a sajtóban, javaslat Naruhito császár felkérésére egy videós köszöntőüzenet tolmácsolására).</p>
<p>8. A beszámolási időszak főbb eredményei</p>	<p>A beszámolási időszak rövidege miatt csak a meginduló kezdeményezésekről lehet beszélni, így: a V4-Japán együttműködés újraindításának támogatása; a Tét területéhez kapcsolódó programok előkészítéséről, valamint az időszak delegációs látogatásainak előkészítéséről és lebonyolításáról.</p>
<p>9. Felvetések, tapasztalatok, javaslatok</p>	<p>Multilaterális területen kedvező elmozdulás tapasztalható, a Japán-V4 területen 2020-ban várhatóan újraindul az együttműködés, jó lenne az együttműködés formálásában proaktívan részt venni. Szintén kedvezően alakulnak a H2020 kutatási programokban résztvevő magyar és japán intézmények együttműködése, számuk sokasodott.</p> <p>A kétoldalú tudományos és technológiai kapcsolatokban évek óta passzív a japán fél, elmozdulás nem tapasztalható, a kormányközi Tét együttműködés kiüresedett, japán társfinanszírozás nem várható.</p> <p>Javasoljuk egyrészt a specifikusabb együttműködések felé elmozdulást, vagyis konkrétabb, tematikus területeken japán ügynökségek bevonását az együttműködésbe. Másrészt, az idei év a diplomáciai kapcsolatok felvételének 150. évfordulója, amelynek magas szintű látogatásai elősegíthetik a kétoldalú Tét kapcsolatok újraépítését.</p>

<p>10. Tervek a 2020 júniusáig terjedő időszakra</p>	<p>A két fontos esemény dominálja a tervezési időszakot: 2019-ben a diplomáciai kapcsolatok felvételének 150 évfordulója köré épülnek a nagykövetségi programok, míg a 2020-as esztendő első félévét a Tokiói Olimpiai Játékok dominálja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - UN aláírási ceremónia olasz-magyar-japán együttműködésről a műográfia területén (2019. szeptember 23.) - Semmelweis orvostudományi szeminárium (2019. II. félév) - STS Forum Gulyás Gergely miniszter látogatása (2019. okt. 05-08.) - „Magyar találmányok a játékos tanulásban” – workshopok és kiállítás, innovációs tárlat bővítése (2019. november 07-18.– 3 helyszín – Emlékévi keret); - „Tudósklub” rendezvény (2019. november); - „Ganztól a Suzukiig” az ipari kapcsolatok története – konferencia (2019. december – Emlékévi keret) - „30 éve szabadon” – konferencia körút (2020. február 2. fele)
---	---